■ กองบรรณาธิการ

การละเมิดลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์ ปัญหาอมตะคู่วงการซอฟต์แวร์

ทรัพย์สินทางปัญญาเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของไทยในอนาคต ช่วยกันดำเนินการตามกฎหมายต่อผู้ที่ขายและใช้ซอฟต์แวร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์

รายได้ที่อุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ทั่วโลกต้องสูญเสียไปเพราะการละเมิดลิขสิทธิ์มีจำนวนสูงถึง 10.9 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ภูมิภาคที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดคือ อเมริกาเหนือ เอเชีย และยุโรปตะวันตก (ประมาณ 80 เปอร์เซ็นต์ของรายได้) และประเทศที่ต้องสูญเสียรายได้มากที่สุดเนื่องจากการละเมิดลิขสิทธิ์ของซอฟต์แวร์ (ตามลำดับ) 10 ประเทศ คือ สหรัฐอเมริกา จีน ญี่ปุ่น เยอรมันนี สหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส บราซิล อิตาลี แคนาดา และรัสเซีย โดยสูญเสียรายได้รวมกันทั้งหมดราว 7.3 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือร้อยละ 67 ของความเสียหายทั้งหมดทั่วโลก ส่วนผลการศึกษาทางด้านอัตราการละเมิดลิขสิทธิ์ในแต่ละประเทศนั้น ปรากฏว่าในเวียดนาม จำนวนโปรแกรมซอฟต์แวร์ทางธุรกิจกว่า 9 ใน 10 ถูกละเมิดลิขสิทธิ์ และมีอัตราการละเมิดสูงถึงร้อยละ 97 ในขณะที่จีนมีอัตราการละเมิดลิขสิทธิ์ร้อยละ 95 อินโดนีเซียร้อยละ 92 และรัสเซียร้อยละ 92

ความเสียหายจากการละเมิดลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์ในทวีปอเมริกาเหนือคิดเป็น 3.2 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือร้อยละ 26 ของการสูญเสียรายได้ทั่วโลก ซึ่งสหรัฐอเมริกาสูญเสียรายได้ประมาณ 2.8 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากมูลค่าความเสียหาย 2.7 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2540 โดยคิดเป็นอัตราการละเมิดร้อยละ 25 (หรือทุก ๆ 1 ใน 4 โปรแกรมถูกละเมิดลิขสิทธิ์) ในขณะที่ปริมาณซอฟต์แวร์ทางธุรกิจที่ใช้ในสหรัฐอเมริกาคิดเป็นร้อยละ 43 ของปริมาณซอฟต์แวร์ทางธุรกิจทั้งหมดที่ใช้ทั่วโลก

เนื่องจากความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจในปี 2541 ความเสียหายเนื่องจากการละเมิดลิขสิทธิ์ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกจึงอยู่ในอันดับที่ 2 รองจากทวีปอเมริกาเหนือ โดยมีมูลค่าความเสียหายทั้งหมด 3 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งลดลงจากจำนวน 3.9 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2540 อัตราการละเมิดสูงสุดตามลำดับในแต่ละประเทศมีดังนี้ เวียดนามร้อยละ 97 จีนร้อยละ 95 และอินโดนีเซียร้อยละ 92 แต่เมื่อคิดเป็นมูลค่าเงินประเทศที่ได้รับความเสียหายสูงสุดคือ จีน 1.1 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ตามด้วยญี่ปุ่น 596 ล้านเหรียญสหรัฐฯ และเกาหลี 197 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ส่วนในประเทศไทยนั้น อัตราการละเมิดลิขสิทธิ์ลดลงจากร้อยละ 84 ในปี 2540 เป็นร้อยละ 82 ในปี 2541 และเมื่อคิดเป็นมูลค่าความเสียหายในไทยมีจำนวนลดลงจาก 94.4 ล้านเหรียญสหรัฐฯ เป็น 48.6 ล้านเหรียญสหรัฐฯ

เรายังสามารถจัดซื้อหรือหาซื้อซอฟต์แวร์ที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์ได้ตามแหล่งค้าคอมพิวเตอร์ สำหรับสนนราคาและการจัดจำหน่ายอาจจะแปลกไปกว่าที่เคยเพราะความเข้มงวดในการเข้าตรวจตราของเจ้าหน้าที่ เรายังไม่สามารถได้รับซอฟต์แวร์ในทันที ต้องมีการจ่ายเงินพร้อมกับให้ที่อยู่สำหรับการส่งแผ่นซีดีรอมไปให้

ซอฟต์แวร์เถื่อน หรือซอฟต์แวร์ที่จัดทำขึ้นมาโดยไม่ได้รับอนุญาตให้ทำซ้ำจากเจ้าของลิขสิทธิ์ มีการระบาดมากในบ้านเราไม่เว้นแม้แต่ต่างจังหวัด สำหรับราคาอาจจะมีการขยับตัวขึ้นบ้าง

ด้วยเหตุที่ว่าเป็นของร้อน มือกฎหมายกำลังเพ่งเล็ง แต่จะทำอย่างไรได้ในเมื่อความต้องการในท้องตลาดและจำนวนผู้ซื้อยังมีมาก

ซอฟต์แวร์ที่ถูกต้องตามกฎหมายที่จัดจำหน่ายกันราคาแทบจะแตะไม่ได้ ลองนึกถึงตัวระบบปฏิบัติการวินโดวส์ 98 ราคาเกือบหมื่น แอพพลิเคชันไมโครซอฟต์ออฟฟิศ 97 ราคาก็สองหมื่นกว่าบาท คนไทยหลายต่อหลายคนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่จะซื้อหามาใช้ก็ต้องผ่อน ราคาในการผ่อนก็ 800-900 บาทขึ้นไป แล้วซื้อซอฟต์แวร์มาติดตั้งราคาเป็นหลายหมื่นจะมีเงินก้อนมาจ่ายหรือ ซอฟต์แวร์เถื่อนราคา 150-250 บาทต่อแผ่นที่มีการบรรจุซอฟต์แวร์ตั้งหลายชนิด คุ้มสุดคุ้มในการซื้อหาในยุคเศรษฐกิจไอเอ็มเอฟ

หลายคนก็อยากใช้ซอฟต์แวร์ที่ถูกต้อง แต่ราคาเป็นปัจจัยที่ทำให้ต้องคิดหนัก โครงการเขตอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ไทยก็สนับสนุนการส่งออกซอฟต์แวร์ ถึงแม้จะมีการสนับสนุนการพัฒนาซอฟต์แวร์สำหรับการใช้งานภายในประเทศก็ไม่ใช่ประเด็นสำคัญของซอฟต์แวร์ปาร์คเขา น่าเห็นใจที่เราเกิดมาเป็นคนไทยเหมือนกัน ด้วยอัตราค่าจ้างแรงงานที่ไม่ค่อยจะสูงนัก แต่ต้องตามติดการใช้เทคโนโลยีไอทีจากเมืองนอก ราคาจึงเป็นสิ่งที่ต้องคำนึง หลายคนไม่อยากจะทำผิดกฎหมายแต่ต้องจำใจเพราะในกระเป๋าตังค์มีเบี้ยที่ไม่สอดคล้องกับราคาและการนำมาใช้งาน

บีเอสเอได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากหน่วยงานในภาครัฐของไทย จากทั้งกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ และศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (เนคเทค) ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของนโยบายของภาครัฐเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้ การลดอัตราการละเมิดลิขสิทธิ์ในภายภาคหน้าจะไม่สามารถลดลงได้มากกว่านี้ หากปราศจากความพยายามของหลาย ๆ ฝ่ายที่ร่วมมือกันต่อต้านการละเมิดลิขสิทธิ์เช่นนี้ บีเอสเอจะยังคงร่วมงานกับเจ้าหน้าที่ของไทย บริษัททางด้านซอฟต์แวร์ในประเทศ และผู้นำทางด้านความคิดของไทยอย่างใกล้ชิด เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของไทยในอนาคต และช่วยกันดำเนินการตามกฎหมายต่อผู้ที่ขายและใช้ซอฟต์แวร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ นอกจากนี้ บีเอสเอยังได้ขยายบทบาทของตนในการให้ความช่วยเหลือภาครัฐในการกำหนดนโยบาย เช่น กฎหมายอิเล็กทรอนิกส์คอมเมิร์ซ เพื่อทำให้กฎหมายทันต่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการทำให้กฎหมายและนโยบายของภาครัฐทันสมัยและตามทันความล้ำยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศนั้นเป็นสิ่งสำคัญ

มีหลายมาตรการที่คอยกำกับ แต่เหมือนกับเป็นข้อห้ามที่อยากจะแหกกฎ ไม่ใช่เพราะความคึกคะนอง แต่เพียงอยากจะใช้ซอฟต์แวร์ใหม่ ติดตามเทคโนโลยีที่ล้ำยุคล้ำสมัยก็เท่านั้นเอง

บริษัท อินเตอร์เนชั่นแนล แพลนนิ่ง แอนด์ รีเสิร์ช (ไอพีอาร์) ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการมอบหมายจากบีเอสเอและเอสไอเอ ให้ทำการศึกษาเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์ทั่วโลกทั้งสามครั้งที่ผ่านมา ได้ทำการศึกษาจากการประเมินยอดจำหน่ายและข้อมูลการตลาดของประเทศ 85 ประเทศในภูมิภาคหลัก ๆ 6 ภูมิภาค และใช้ข้อมูลของโปรแกรมซอฟต์แวร์ทางธุรกิจต่าง ๆ ถึง 26 โปรแกรม นอกจากนั้นการศึกษาในครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบอัตราการละเมิดลิขสิทธิ์ในปี 2541 กับความเสียหายของภาคอุตสาหกรรมในปี 2540 ปี 2539 ปี 2538 และปี 2537 หากต้องการข้อมูลเกี่ยวกับรายงานการละเมิดลิขสิทธิ์ทั่วโลกในปี 2541 ทั้งในรูปแบบของแผนภูมิ กราฟ และวิธีที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คงต้องฝากให้เข้าไปดูที่เว็บไซท์ www.bsa.org หรือ www.siia.net

ซอฟต์แวร์กับการละเมิดลิขสิทธิ์ยังเป็นปัญหาที่ทั้งผู้พัฒนาและผู้จัดจำหน่ายต้องช่วยกันกำหนดราคาให้สอดคล้องกับการใช้งาน ในส่วนของผู้ใช้เองคงไม่มีใครเขาอยากจะละเมิดลิขสิทธิ์ เพราะของของใครของใครก็หวง จะหยิบฉวยไปใช้โดยไม่สมน้ำสมเนื้อก็ไม่น่าให้อภัยเหมือนกัน อุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ไทยเกิดได้และสามารถสร้างรายได้ที่เป็นกอบเป็นกำ สร้างซอฟต์แวร์สำหรับคนไทย พัฒนาให้คนไทยได้ใช้ซอฟต์แวร์ที่มีประสิทธิภาพเทียบเท่าหรือดีกว่าเพื่อทดแทนการนำเข้าและยังสามารถผลักดันให้ไทยเป็นเจ้าพ่อแห่งวงการซอฟต์แวร์ ไม่ใช่แค่จะปราบของเถื่อน ทำซอฟต์แวร์ส่งออก โดยไม่คำนึงถึงหัวอกของคนไทยที่อยากก้าวไกลไปพร้อมกับเทคโนโลยี คงต้องปราบของเถื่อนกันอีกยาวนานล่ะทีนี้...